Java da to'plamalar. Collection va List Interfacelari.

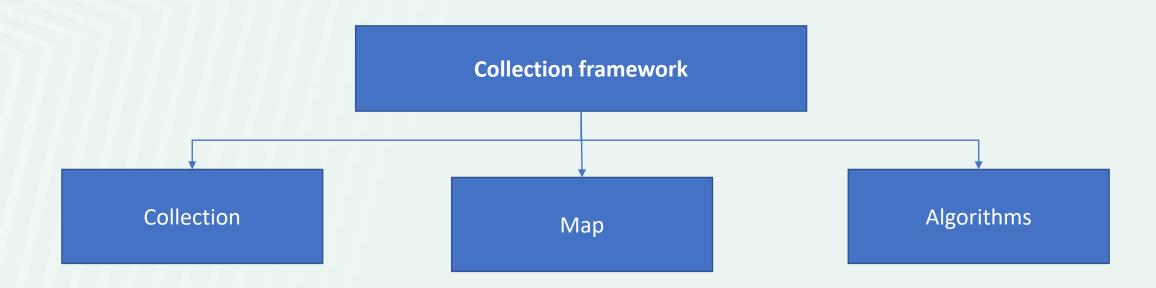
Reja:

- Collection framework
- Collection interface
- List interface

Collection framework

Collection(To'plam)

Collection(To'plam) – ob'ektlarni bitta guruh yoki to'plamga yig'ib ushbu guruh yoki to'plam bilan ishlash imkonini yaratadi. Ya'ni collection bizga ob'ektlar guruhi bilan quyidagi amallarni bajarish imkonini beradi: qo'shish, o'chirish, ko'rish va boshqa maxsus amallar.

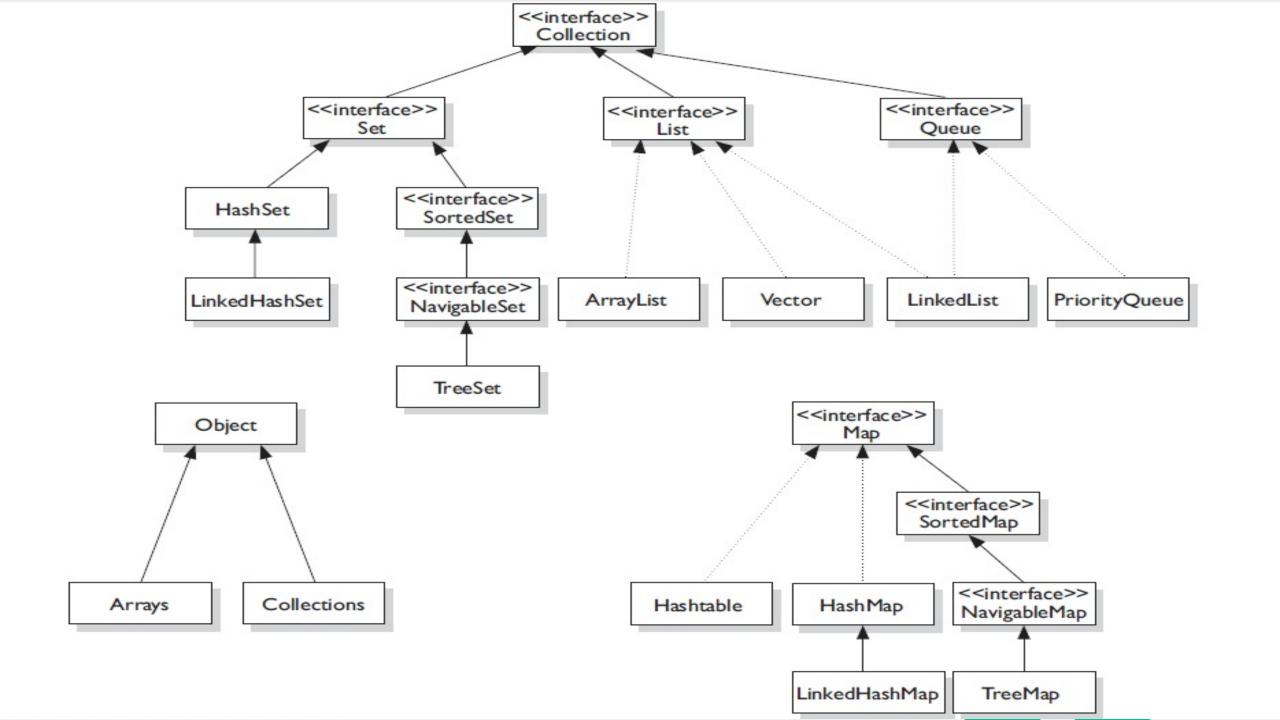

Ob'ektlar to'plami mavjud bo'lib ular ustida amallar bajarish lozim bo'lsa, buning uchun bizga maxsus klass kerak bo'ladi. Ushbu klass collection dir. Bunda 2 ta alohida hoaltni qayd etish lozim:

- 1) To'plam odatda (bo'lishi shart) qo'shish, o'chirish, ro'yxat bo'yicha o'tish, elementni olish kabi asosiy funksiyalariga ega boladi. Shuningdek, qo'shimcha o'ziga xos bo'lgan imkoniyatlarga ega bo'lish zarurati ham mavjud va aynan shu narsa collection klasslarining turli xilligini ta'minlaydi.
- 2) To'plam asosan bir toifaga ega ob'ektlar jamlanadi. Istisno holatlari ham bo'lishi mumkin

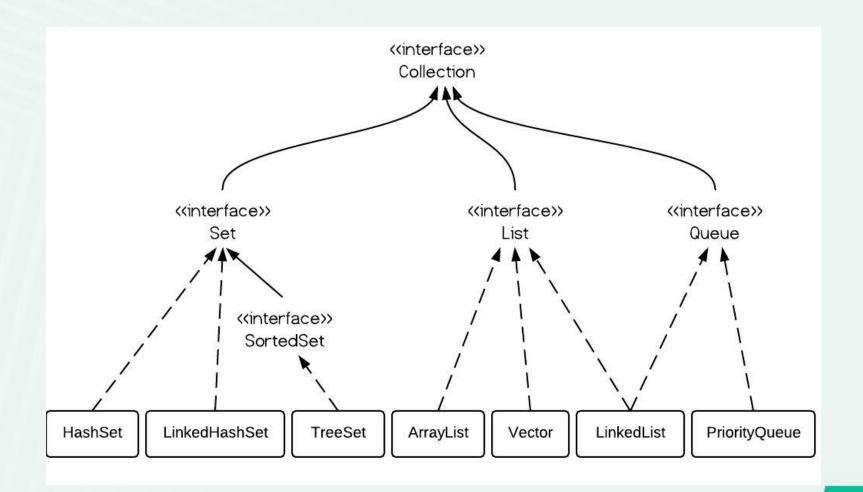

- Collection kolleksiyalar ierarxiyasi asosidir. Uning 3 quyi Interface lari mavjud: Set, List, Queue. Javada Collection ni to'g'ridan to'g'ri realizasiya qilib bo'lmaydi. Lekin uning quyi interfacelarini realizasiya qilsa bo'ladi.
- Map bunda elementlar kalit qiymat juftligi shaklida saqlanadi.
   Kalit takrorlanmaydi va bitta kalitga bittadan ortiq qiymat berilishi mumkin emas.
- **Algortims** Collectionlar ustida bajariladigan amallar algortimlari. Masalan saralash, qidirish, to'ldirish o'cherish va hk.

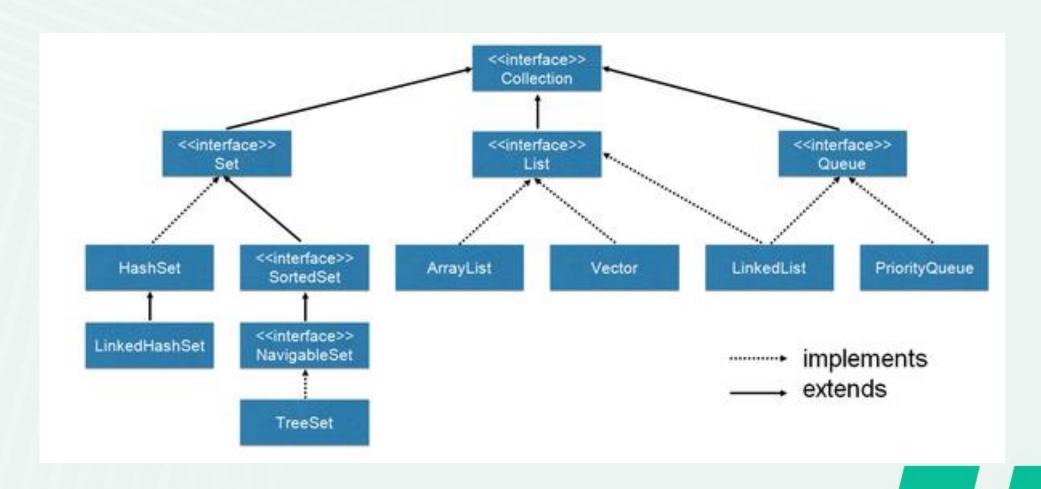

Collection Interface

Collection Interface

- **List** tartiblangan kolleksiya (ketma-ketlikdagi). Listda takrorlanuvchi elementlar bo'lishi mumkin. Foydalanuvchi Listning istalgan elementiga uning butun sonli indeksi(joylashgan o'rni) orqali murojat qilishi mumkin.
- **Set** o'zida takrorlanuvchi elemantlarni saqlashga ruxsat etmaydi. Barcha element uniqal bo'ladi.
- Queue(очеред) bir necta elementni ishlov berishdan oldin saqlash uchun ishlatiladi. Collection ning asosiy amallaridan tashqari qo'shimcha qo'yish, olish va tekshirish amallari mavjud. Elementlarini odatda FIFO (first-in, first-out) shaklda tartiblaydi.

Collection –interfeysi asosan maksimal umumiylik talab qilinadigan hollarda ishlatiladi. Uning quyidagi asosiy methodlari bor:

- **1. boolean add(item)** kolleksiyaga itemni qo'shadi va true qaytaradi aks holda false.
- 2. Iterator<E> iterator() elementlar bo'yicha o'tishga mo'ljallangan Iteratorni qaytaradi.
- **3. boolean addAll (Collection<? extends E> col)** kolleksiyaga col coleksiyasining barcha elementlarini qo'shadi va true qaytaradi aks holda false.
- **4. void clear ()** kolleksiyadan barcha elementlarni o'chiradi.
- **5. boolean contains (Object item)** agarda item kolleksiyaning ichida bor bo'lsa true aks holda false qaytaradi.
- **6. boolean isEmpty ()** agarada kolleksiya bo'sh bo'lsa true aks holda false qaytaradi.
- 7. boolean remove (Object item) item ni kolleksiyadan o'chiradi va true qaytaradi aks holda false.
- **8. boolean removeAll (Collection<?> col)** joriy kolleksiyadan col koleksiyasi elementlarini o'chiradi va true qaytaradi aks holda false.
- **9. boolean retainAll (Collection<?> col)** joriy kolleksiyadan col koleksiyasi elementlaridan boshqasini o'chiradi va true qaytaradi aks holda false.
- **10. int size ()** kolleksiyadagi elementlar sonini qaytaradi.
- 11. Object[] toArray () kolleksiyaning barcha elementlaridan tashkil topgan massiv qaytaradi.

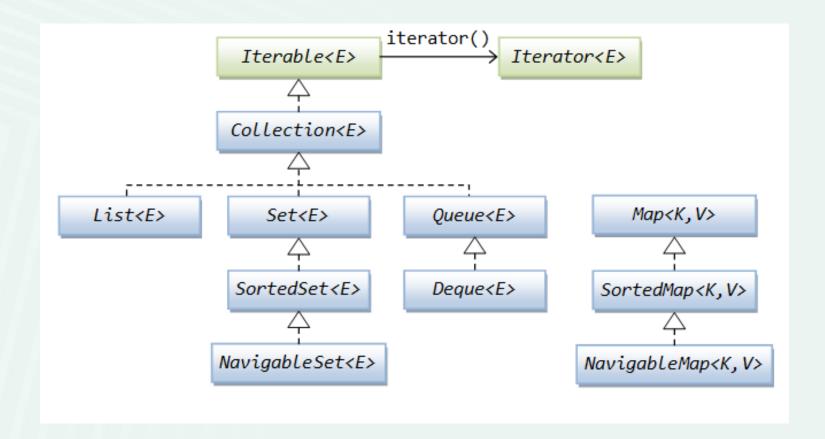


```
Collection col = new ArrayList();
col.add("1");
col.add("2");
col.add("3");
```


Iterator

Iterator

```
Iterator<Integer> iterator = digits.iterator();
while (iterator.hasNext()){
    System.out.println(iterator.next());
}
```


List Interface:

- Arraylist
- LinkedList
- ArrayList vs LinkedList

List Interface

Oddiy ro'yxatlarni yaratish uchun Collection interface ini kengaytiruvchi List interface idan foydalaniladi. Uning ko'p ishlatiladigan quyidagi methodlari bor:

- void add(int index, E obj) Listga index indeksi bo'yicha obj ob'ektini qo'shadi.
- boolean addAll(index, collection) Listga index indeksi bo'yicha collection elementlarini qo'shadi.
- **E get(int index)** ro'yxatdan **index** indeksidagi ob'ektni qaytaradi.
- int indexOf(Object obj) ro'xatdagi birinchi joylashgan obj ob'ektining indeksini qaytaradi aks holda -1.
- int lastIndexOf(Object obj) ro'xatdagi oxirgi joylashgan obj ob'ektining indeksini qaytaradi aks holda -1. ListIterator<E> listIterator () elementlar bo'yicha o'tishga mo'ljallangan Iteratorni qaytaradi.
- E remove(int index) index indeksidagi elementni o'chirib ochirilgan elementni qaytaradi.
- E set(int index, E obj) index indeksidagi elementga obj obe'kti qiymatini o'zlashtiradi.
- void sort(Comparator<? super E> comp) ro'yxatni comp comparatori yordamida sortirovka qiladi.
- List<E> subList(int start, int end) start va end indekslari oralig'idagi elementlar to'plamini qaytaradi.

ArrayList

- ArrayList Features
- How ArrayList Works?
- Creating an ArrayList
- Access elements from ArrayList
- Iterating over an ArrayList
- Sorting an ArrayList

- List interface ning default realizasiyasi ArrayList klassidir.
- ArrayList o'zida oddiy ro'yxatni saqlashga mo'ljallangan va elementlari soni belgilab qo'yilmagan array(massiv)ning analogidir.

ArrayList Features

- **1.Ordered (Tartiblangan)** ArrayList elementlari qo'shilish tartibida tartiblanadi.
- **2.Index based** index bo'yicha ixtiyoriy elementga murojat qilish mumkin. Index 0 dan boshlanadi.
- 3.Dynamic resizing Hajmi dinamik o'zgaruvchan.
- **4.Non synchronized** ArrayList sinxron emas.
- **5.Duplicates allowed** –bitta objectni takror saqlashga ruxsat etiladi.

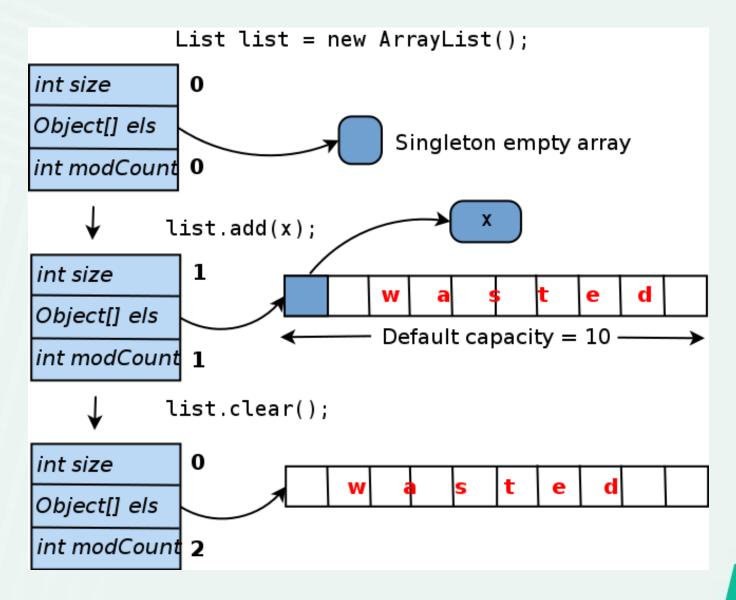
How ArrayList Works?

```
public class ArrayList<E> extends AbstractList<E> implements List<E>,
RandomAccess, Cloneable, java.io.Serializable {
    transient Object[] elementData; //backing array
    private int size; //array or list size

    //more code
}
```


1	13	0	1	3	2	15	17	18	
kerner kerner									
1	13	0	1	3	2	DEL	17	18	
1	13	0	1	3	2	17	18		

Creating an ArrayList

Quyidagi konstruktorlardan biri orqali yaratish mumkin:

Constructor	Description
ArrayList()	Default konstruktor. Dastlabki uzunligi 10 teng bo'lgan bo'sh ArrayList yaratadi.
ArrayList(int capacity)	Uzunligi capacity teng bo'lgan bo'sh ArrayList yaratadi.
ArrayList(Collection extends E c)	c collection elementlaridan iborat Arraylist yaratadi.


```
//Non-generic arraylist - NOT RECOMMENDED !!
ArrayList list = new ArrayList();
//Generic Arraylist with default capacity
List<Integer> numbers = new ArrayList<>();
//Generic Arraylist with the given capacity
List<Integer> numbers = new ArrayList<>(6);
//Generic Arraylist initialized with another collection
List<Integer> numbers = new ArrayList<>(
Arrays.asList(1,2,3,4,5));
```


Access elements from ArrayList

```
ArrayList<String> alphabetsList = new ArrayList<>(Arrays.asList(("A", "B", "C"));

String aChar = alphabetsList.get(0);  // A    get(index)

Iterator<String> iterator = alphabetsList.iterator();

while(iterator.hasNext())
{
    System.out.println(iterator.next());  // iterator.next()
}
```


Iterating over an ArrayList

ArrayList<Integer> digits = **new** ArrayList<>(Arrays.asList(1,2,3,4,5,6));

Iterator

For loop

forEach loop

Collection for Each

```
Iterator<Integer> iterator = digits.iterator();
while(iterator.hasNext()) {
    System.out.println(iterator.next());
for(int i = 0; i < digits.size(); i++) {
    System.out.print(digits.get(i));
for(Integer d : digits) {
    System.out.print(d);
digits.forEach(integer -> System.out.println(integer));
```


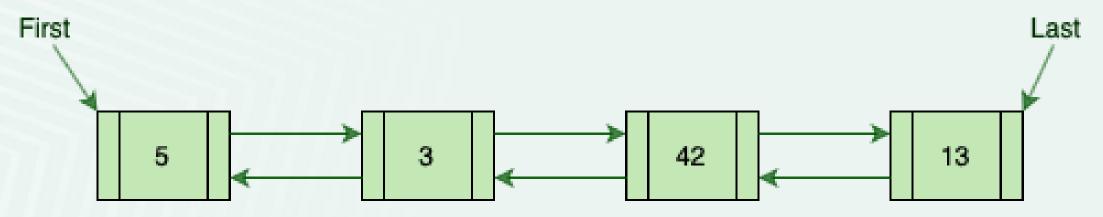
Sorting an ArrayList

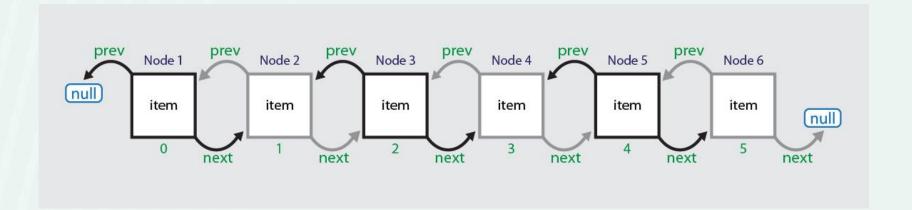
- 1. Comaparator class
- 2. Lambda Expression
- 3. Comparator.comapring method

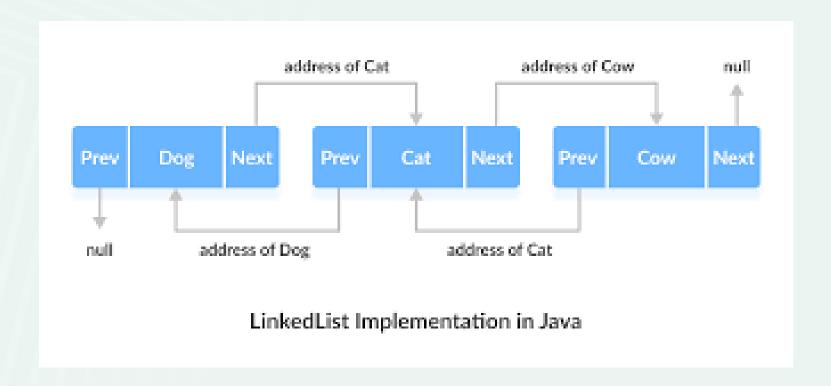

LinkedList

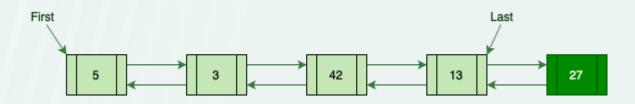

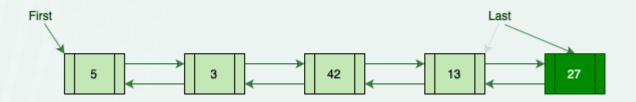

Add new element

METHOD	DESCRIPTION
addFirst(E e)	This method Inserts the specified element at the beginning of this list.
addLast(E e)	This method Appends the specified element to the end of this list.
descendingIterator()	This method returns an iterator over the elements in this deque in reverse sequential order.
getFirst()	This method returns the first element in this list.
getLast()	This method returns the last element in this list.
removeFirst()	This method removes and returns the first element from this list.
removeLast()	This method removes and returns the last element from this list.

ArrayList vs LinkedList

